

Vlaams
Parlement

vergadering **C47**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 26 oktober 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over kunst in de publieke ruimte en de actualisering van het zogenaamde Percentagedecreet – 280 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de geringe mediabelangstelling voor topprestaties in minder bekende sporten – 296 (2017-2018)	7

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over kunst in de publieke ruimte en de actualisering van het zogenaamde Percentagedecreet – 280 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, publieke ruimte is een breed begrip en omvat meer dan straten, pleinen, parken. De publieke ruimte strekt zich uit van vele soorten publiek toegankelijke buitenruimte tot vele soorten publiek toegankelijke binnenruimte, en ook daar zijn er grote verschillen en gaat het transversaal. In Vlaanderen is er een lange traditie van het realiseren van kunstopdrachten in de publieke ruimte. Verschillende actoren kunnen daarbij de opdrachtgever zijn, zoals een kunstenorganisatie, een lokaal bestuur, een private bouwprojectontwikkelaar. Op Vlaams niveau is het Percentagedecreet, een decreet van 23 december 1986, de voornaamste hefboom om te wegen op de realisatie van kunst in de publieke ruimte.

De integratie van kunstwerken in gebouwen die deels opgericht worden met Vlaams geld, wordt in dit decreet geregeld. Het heeft betrekking op de integratie van kunstwerken in gebouwen van openbare diensten en daarmee gelijkgestelde diensten en van door de overheid gesubsidieerde inrichtingen, verenigingen en instellingen die tot de Vlaamse Gemeenschap behoren. Dit decreet voorziet erin dat er bij de bouw of renovatie van gebouwen in opdracht van een publieke of semipublieke Vlaamse overheid een percentage van het bouwbudget besteed wordt aan kunst.

Ik heb daarover al een aantal schriftelijke vragen gesteld. Uit de antwoorden bleek dat er een evaluatie met betrekking tot het Percentagedecreet plaatsgevonden heeft. Daaruit bleek dat de geconsulteerde belanghebbenden een hernieuwing van het decreet noodzakelijk vinden. Er zijn aantal knelpunten gedetecteerd. Zo zou onder andere het toepassingsgebied uitgebreid moeten worden naar andere beleidsdomeinen en bestuursniveaus. Verder wordt ook gepleit voor flexibelere financieringsmechanismen en een betere omkadering en begeleiding van zowel opdrachtgevers als kunstenaars.

Om het Percentagedecreet te actualiseren, zullen er toch ook gerichte beleidskeuzes gemaakt moeten worden. In uw antwoord op mijn bovenvermelde schriftelijke vraag schuiven de onderzoekers een aantal pistes naar voren. Zo wordt gepleit om in een toekomstig scenario voor Vlaanderen de bestaande Kunstcel tot een kennisnetwerk uit te bouwen. Daarnaast zou een keuze kunnen worden gemaakt tussen een aangepaste percentageregeling, het afschaffen van de percentageregeling ten voordele van een projectenfonds, of voor het inzetten van beide hefbomen tegelijk. De onderzoekers geven aan dat een uitbreiding van het toepassingsgebied interessant zou kunnen zijn.

Minister, u hebt aangegeven dat de voorbereiding en de bijsturing van het Percentagedecreet kunnen starten in december 2017. In de loop van 2018 zou het regelgevend werk aangevat worden. Dit nadert met rasse schreden. Nu het einde van deze legislatuur dichterbij komt, wordt het tijd om resultaatgericht te werken.

Minister, zult u de pistes die in het evaluatierapport geformuleerd worden, concreet meenemen in de herziening of bijsturing van het Percentagedecreet? Wat zijn voor u de voor- en nadelen? Op welke manier zult u werk maken van een actualisatie of modernisering van het Percentagedecreet, zonder daarbij afbreuk te doen aan de initiële doelstelling en de geest van het Percentagedecreet? In hoeverre staat u achter het voorstel op het toepassingsgebied te verruimen? Kunt u dit toelichten?

Het decretale kader is één zaak, maar er wordt toch ook geopperd dat er meer nodig is zoals informatieverlening en begeleiding met betrekking tot kunst in publieke ruimte. Op welke manier kunt u andere instrumenten, naast het decretale kader, inzetten om kunst in de publieke ruimte een meerwaarde te geven?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Collega's, de verschillende pistes geformuleerd in het evaluatierapport bevatten elk op zich waardevolle elementen om het dertig jaar oude Percentagedecreet aan te passen. De pistes zijn varianten van het toepassen van een doorgedreven kwaliteitsborging, al dan niet gecombineerd met een verplichte toepassing van een percentageregeling of een financiering via een projectenfonds. De verschillende pistes werden verder onderzocht op hun haalbaarheid en beleidsmatige impact. Vervolgens werden de opportuniteiten en de randvoorwaarden van een projectenfonds ook onderzocht en het bewerkstellingen van een, aan de tijd aangepaste, percentageregeling.

De vertrekbasis zijn de 'lessons learned' van het traject van de pilootprojecten Kunst in Opdracht 'Meer dan object'. Als belangrijk leerpunt kunnen we concluderen dat het voorzien in een professioneel begeleidingskader vanaf de start van het kunstproject, heeft geleid tot variatie, experiment en durf in de aangereikte opdrachtcontexten. De aanpak van de pilootprojecten heeft daarenboven bijgedragen tot vernieuwing in methodieken, cross-overs en samenwerkingsverbanden gestimuleerd. Ook hebben de pilootprojecten aangegeven dat er een behoefte is aan een artistieke betrokkenheid bij het vormgeven van de publieke ruimte. Kunstenaars kunnen via een alternatieve blik meehelpen een beter inzicht te krijgen in de hedendaagse eigenheid, beperkingen en mogelijkheden van het publieke domein in Vlaanderen. Het voorbeeld van de pilootprojecten toont ook dat het mogelijk is in te spelen op vragen uit specifieke sectoren en de middelen te spreiden en dat naast de artistieke dimensie ingezet kan worden op het bundelen van beleidsaccenten uit verschillende sectoren.

De pilootprojecten kunnen als het ware worden gezien als een mini-model voor de werking van 'een' projectenfonds. De aandacht voor het specifiek inzetten van de middelen in functie van professionele ondersteuning en het mogelijk maken van bijzondere projecten, werkt wel degelijk stimulerend en kwaliteitsbevorderend.

Deze korte onderzoeksfase met focus op de mogelijkheden van een projectenfonds is zeker zinvol gebleken voor het uitzetten van een traject gericht op de toekomst, maar op korte termijn kan momenteel niet aan alle randvoorwaarden voor het oprichten van een projectenfonds worden tegemoetgekomen. Het eindrapport geeft aan dat de Vlaamse overheid een ondersteunende en regelgevende rol moet blijven opnemen met betrekking tot de realisatie van kunst in de publieke ruimte. Ik ga dan ook eerst inzetten op een gefundeerde herziening van het decreet dat naast normatieve bepalingen vooral een kader moet aanreiken.

Mijn administratie is momenteel aan het werken aan een aanpassing van de percentageregeling. Hierbij wordt rekening gehouden met de gemaakte opmerkingen zoals – en het zijn er nogal wat – financiële impact, type opdrachtgever, type project, verplichtend karakter, artistieke kwaliteit, graad van openbaarheid, financieringsmechanismen, handhaving en behoud en beheer. Op basis van het voorgaande wordt een decreetswijziging voorbereid waarvoor het regelgevend werk kan worden voortgezet, zoals u zelf aangeeft, mevrouw Coudyser, in de loop van 2018.

Uw tweede vraag over een actualisatie of modernisering sluit daarbij aan. Het ambitieniveau dat ik wil bereiken met de actualisering van het Percentagedecreet is dat kunst in opdracht een meerwaarde genereert voor de publieke ruimte op lange termijn en een verrijking betekent voor de leefomgeving en het patrimonium in Vlaanderen. Daarbij is het bevorderen van een kwaliteitsvolle uitwerking

van een artistiek traject en het handhaven van het kunstwerk cruciaal voor het welslagen van de projecten. In functie van deze doelstelling worden de onderzoeksresultaten verder verfijnd.

Daarnaast wordt met verschillende belanghebbenden verder overleg gepleegd over de ondersteunende instrumenten die door de Kunstcel en het kennisnetwerk, waar ik nog verder op zal ingaan, uitgebouwd moeten worden. De opties voor het decreet op basis van de hierboven geschetste parameters – ik zal ze niet herhalen – zullen via een consultatieronde worden afgetoetst met de betrokken stakeholders. De input hiervan, aangevuld met interviews en interne werksessies, zal worden samengebracht in een decreetswijziging.

De kwaliteit van de leefomgeving is niet alleen een streefdoel van het beleidsdomein Cultuur. Er zijn tal van voorbeelden waarbij andere beleidsdomeinen positief kunnen bijdragen aan de beleving van de publieke ruimte. Ik kan mij dan ook vinden in het voorstel om het toepassingsgebied te verruimen. De voorwaarde is wel dat een uitbreiding van het toepassingsgebied op een constructieve manier wordt uitgebouwd. Het is dan ook belangrijk dat wij samen met de andere beleidsdomeinen die de publieke ruimte vormgeven en met de Vlaamse bouwmeester hierover in overleg gaan en een aanvullend experimenteel instrumentarium uitwerken.

De opdracht is door specifiek in te zoomen op de condities en randvoorwaarden van projecten behorende tot deze beleidsdomeinen, te komen tot een nieuwe generatie pilootprojecten waaruit opnieuw kan worden geleerd. Een instrumentarium dat niet alleen focust op de uitbreiding van het toepassingsgebied, maar ook op de manier waarop cross-overs gemaakt kunnen worden met andere beleidsdomeinen. De kwaliteit van kunst in de publieke ruimte herleidt zich immers niet tot een eendimensionale benadering van het publiek domein maar door een integrale maatschappelijke visie na te streven en waar nodig met andere actoren en bestuursniveaus kruisbestuivingen in de hand te werken.

Tot slot, momenteel – en dat is zeer goed – is er al heel wat kennis en ervaring verzameld maar ik geef toe, deze informatie is nog te weinig toegankelijk en ontsloten op een platform. Na het wetgevend werk met betrekking tot de wijziging van het decreet, zal de Kunstcel prioritair verder werken aan het uitbouwen van het kennisnetwerk van kunst in de publieke ruimte. Hierbij sluit tevens de doelstelling aan om een website te ontwikkelen met als eerste focus te zorgen voor een brede communicatie naar het publiek en de toekomstige opdrachtgevers. De tweede focus van dat platform is het voorzien in een laagdrempelig aanspreekpunt gericht op eerstelijns-ondersteuning en adviesverlening voor opdrachtgevers, kunstenaars, artistiek deskundigen, ontwerpers en allerhande experts die een rol kunnen vervullen ten aanzien van het realiseren van kunst in de publieke ruimte.

Voorzitter, mevrouw Coudyser, we zijn in de diepte bezig. Dit vergt soms wat meer tijd dan oorspronkelijk gepland, maar ik ga ervan uit dat we de timing voor de wijziging van het decreet, alsook de ontsluiting, de informatie en de begeleiding, kunnen halen. Het zal er vooral op aankomen om bij de andere beleidsdomeinen het nodige mede-eigenaarschap te ontwikkelen om dit tot een collectief verhaal te maken en niet – zoals wij in deze commissie soms wel eens ervaren – een verplichting die vanuit Cultuur wordt opgericht. Dat zal de voornaamste zaak zijn. Ik denk in die zin dat het evaluatierapport en het verder onderzoek van de administratie ons daar absoluut bij kunnen helpen.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, het is goed dat we daar in de diepte naar kijken en er de nodige tijd voor uittrekken. Ik onthoud dat uit de verschillende pilootprojecten heel wat lessen kunnen worden getrokken als zijnde een minimodel voor een projectenfonds dat niet direct op korte termijn mogelijk is. De Vlaamse overheid moet daar absoluut nog haar ondersteunende rol spelen. Het decreet

wordt in de loop van 2018 aangepast, rekening houdend met alle elementen die u hebt opgesomd.

Wat de actualisatie betreft, klopt het dat wij die meerwaarde van de publieke ruimte echt moeten gaan inzien. Via kunst en cultuur kunnen we mee helpen bouwen aan de maatschappelijke invulling van de publieke ruimte. Daar hebben we heel veel stakeholders voor nodig, en dat vraagt een traject. Het is belangrijk om dat traject te begeleiden en van bij het begin op te volgen.

Nu zien we al te vaak dat er pas op het einde wordt nagedacht en ingezien dat er nog een decretale verplichting niet is ingevuld. Men beseft dan pas dat men nog een kunstwerk moet kopen en met veel haast en spoed wordt dan iets neergepoot. Daar is veel meer uit te halen. Daar staan we absoluut achter. Los van de middelen die daarvoor gebruikt moeten worden, moet misschien toch ook gekeken worden – de middelen moeten uiteraard in de eerste plaats naar kunst of cultuur gaan – naar middelen voor die begeleiding en dat overlegmodel waar toch ook heel wat tijd in kruipt.

Daarom zijn de Kunstcel en het kennisnetwerk erg belangrijk. Ik ben ook blij dat de eerste stappen daartoe worden gezet. Het platform of de website waarover u spreekt om brede communicatie te voeren en om de bewustwording groter te maken, is al een hele stap vooruit. Ook het laagdrempelige aanspreekpunt waar alle verschillende spelers met eerstelijnsvragen terecht kunnen, is een stap vooruit.

Wat het toepassingsgebied betreft, is het absoluut noodzakelijk dat we transversaal werken. Een van de speerpunten van deze Vlaamse Regering is om transversaal te werken en over de beleidsdomeinen heen verbindingen te zoeken. Hier kunnen we dat zeer goed regisseren. Het is dan ook zeer belangrijk dat we de andere beleidsdomeinen kunnen overtuigen van het feit dat dit iets is waar we alle spelers en alle beleidsdomeinen samen kunnen brengen om een meerwaarde voor de publieke ruimte te creëren.

Bart Caron (Groen): Ik ben het eens met de bekommernissen van de vraagsteller en ik ben het ook eens met het antwoord van de minister. Ik wil alleen kwijt dat een poging tot wijziging van het decreet is gebeurd op het einde van de vorige legislatuur toen het dossier nog onder de verantwoordelijkheid viel van de minister-president. Toen was de Kunstcel nog onderdeel van de diensten van de Bouwmeester en ressorteerde onder de minister-president. Er is toen een poging tot aanslag gebeurd op dat decreet. Ik formuleer dat het liefst zo, met name een drastische vermindering van de percentages en het in grote mate uitsluiten van een aantal categorieën die zouden worden vrijgesteld van de Percentageregeling. We hebben dat toen kunnen belemmeren. In die zin ben ik blij dat er nu wel grondig wordt onderzocht hoe het in de toekomst moet gebeuren.

Ik ga niet te diep in op de inhoud. We mogen werken aan de Percentageregeling, als echter de kwaliteit van het werk en de betrokkenheid van bewoners, omwonenden of doelgroepen worden bereikt. Minister, ik wil er wel op aandringen dat er werk van wordt gemaakt. De Kunstcel is overgedragen naar de administratie Cultuur aan het begin van deze legislatuur. Dat is ondertussen een tijdje geleden. Ik ben bang dat als het decreet er komt kort voor het einde van deze legislatuur, dit problematisch kan zijn voor de implementatie.

Zoals mevrouw Coudyser zei, is het toepassingsgebied verruimen, de percentages verminderen en meer kwaliteit genereren, de driedigheid die in een dergelijk decreet zou kunnen zitten. Niet iedereen verplichten, maar een fonds creëren waarbinnen er vrijstellingen kunnen zijn maar waardoor we betere projecten op andere plekken kunnen realiseren.

Dit is een zeer gevoelige materie voor bepaalde sectoren, niet het minst voor Onderwijs en Welzijn die heel veel bouwen en dus belangrijke afdragers zijn van de

percentages. Er moet tijd worden genomen om dat gesprek te voeren, maar dat mag niet te laat in de legislatuur gebeuren, al is het maar om een degelijke implementatie van de vernieuwing mogelijk te maken en die niet kwetsbaar te maken net voor verkiezingen en net voor er een nieuwe coalitie aantreedt. Dan kan er weer van alles beginnen te schuiven.

Ik pleit ervoor om het proces dat u aanzet, door te zetten. Ik dring aan op vooruitgang. We zijn drie jaar aan het praten: er mag licht zijn aan het eind van de tunnel.

Minister Sven Gatz: Ik was het volledig met u eens op de laatste twee zinnen na. *(Gelach)*

De administratieve overdracht van de Kunstcel naar het departement Cultuur vanuit de diensten van de minister-president heeft een bepaalde termijn meegebracht van een tot anderhalf jaar. Daarna zijn we verder in actie geschoten – ik weet niet of ik dat een aanslag moet noemen – omdat dezelfde vragen altijd opnieuw worden gesteld. We weten dat allemaal en in deze commissie kunnen we dat ook zeggen. Het zijn argeloze vragen vanuit andere beleidsdomeinen die zich afvragen waarom ze dit moeten doen. Ik leg daarbij de nadruk op het woord 'moeten'.

Daarom zijn het evaluatierapport en het toekomstperspectief op het decreet van die aard dat we aan het kijken zijn hoe we het mede-eigenaarschap van die andere beleidsdomeinen kunnen verstevigen. Ik zal zeker niet vooruitlopen op percentages verlagen of verhogen of hetzelfde houden, dan wel in combinatie met een projectenfonds. Ik laat dat nog even in het midden, want alles heeft voor- en nadelen. Het gaat er wel om om ervoor te zorgen dat dit een evidentie wordt, een aangename evidentie en geen verplichting waarbij men op het einde zegt: 'Oh, we zijn een kunstwerk vergeten en eigenlijk is dat geld niet van ons maar van de overheid die ons verplicht om daarmee kunst aan te kopen.' Dat is een volledig verkeerde instelling die we helemaal moeten kunnen keren omdat ik het lot van de kunstenaars genegen ben, en voor hen is dit een belangrijke bron van inkomsten, zeer belangrijk zelfs. Daarnaast is het uitgangspunt van een verplichting volledig verkeerd.

Er wordt inderdaad veel gebouwd in de domeinen waar de heer Caron naar verwees, en gelukkig maar. Uit wetenschappelijk onderzoek is overvloedig gebleken dat er twee dingen zijn die mensen goedgezind, gelukkig en rustig maken, namelijk natuur en cultuur. In die zin ben ik vooral aan het smeden aan die grote coalitie, maar ik neem de bekommernissen van beide parlementsleden mee om een en ander proberen te bespoedigen.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik zie dat we al met drie zijn die deze mening delen.

Collega Caron, ik begrijp wat u bedoelt met die 'sense of urgency', maar aan de andere kant denk ik ook dat die mentaliteitsswitch van collega's over andere beleidsdomeinen heen heel belangrijk is. Dat vraagt de nodige tijd. Met dat evaluatierapport hebben we voldoende grondige argumenten in handen om die mentaliteitswijziging in te zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de geringe mediabelangstelling voor topprestaties in minder bekende sporten – 296 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Minister, ik zal meteen beginnen met iemand uit de eigen streek: Nina Derwael, een 17-jarige gymnaste uit Sint-Truiden, zette onlangs tijdens de wereldkampioenschappen gymnastiek in het Canadese Montréal een historische sportprestatie neer. Na een persoonlijk record op de brug met ongelijke leggers behaalde de Limburgse het brons, meteen goed voor de allereerste WK-medaille ooit in de Belgische turngeschiedenis.

Als provincie- en zelfs streekgenoot wist ik natuurlijk al langer dat Nina heel wat in haar mars heeft, maar door haar knappe prestaties op dit WK kon ook de rest van het land daar eindelijk kennis mee maken. Plots was toestelturnen voorpagina-nieuws voor de kranten, en zelfs journaals gingen ermee van start. Daarover zei Nina zelf het volgende: "Normaal moeten we het met heel wat minder mediabelangstelling stellen, turnen is in België nooit echt een grote sport geweest. Het zou eerlijker verdeeld kunnen worden, de focus ligt nu vooral op enkele sporten." Dat werd ook pijnlijk geïllustreerd toen de aandacht voor de sportieve prestatie al snel werd verlegd naar wat Nina financieel had overgehouden aan haar medaille: een schamele 871 euro van de Internationale Gymfederatie en een bonus van 3900 euro van de Vlaamse Gymfed (Gymnastiekfederatie Vlaanderen). Een wereldtitel zou haar respectievelijk 2600 en 7000 euro hebben opgeleverd. Even ter illustratie: elke Rode Duivel die het 'machtige' Gibraltar mee hielp verslaan, mocht 8000 euro op zijn rekening bijschrijven. Maar dat is een discussie die ik hier nu niet wil voeren.

Wel wil ik hiermee aantonen hoe vluchtig er voorbij wordt gegaan aan het feit dat een nietig turnland als België wel zijn voet heeft kunnen zetten tussen turngrootmachten als de Verenigde Staten, China en Rusland. Want ook andere prestaties tijdens datzelfde WK waren uniek voor ons land: Derwael eindigde ook als achtste in de allroundfinale, Rune Hermans werd elfde en Maellyse Brassart was eerste reserve.

Een andere absolute topprestatie, waar je in de media nauwelijks iets over kon terugvinden, was die van kunstschaatser Jorik Hendrickx. De 25-jarige Antwerpenaar won recent de Nebelhorn Trophy in het Duitse Oberstdorf en wist zich zo te plaatsen voor de Olympische Winterspelen van volgend jaar in Zuid-Korea. Dat is opmerkelijk, want hij is, na zijn jongere zus Loena, nog maar de tweede Belg die een ticket kon bemachtigen. Het was pas nadat Hendrickx zijn teleurstelling daarover openlijk uitte op Twitter, dat de media in actie schoten.

Minister, hoe staat u tegenover de geringe mediabelangstelling voor dergelijke topprestaties in bij het grote publiek minder bekende of minder populaire sporten? Op welke manier kan de mediabelangstelling op het vlak van sport eerlijker verdeeld worden? Welke rol kan Vlaanderen daarin spelen? Hebt u daarover al overleg gepleegd met uw collega-minister Muyters?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Beste collega, sta me toe eerst het kader waarin ik als minister van Media opereer, te schetsen. Als minister bevoegd voor het mediabeleid kan en mag ik mij niet inlaten met de inhoudelijke nieuwskeuzes van de verschillende redacties van de omroepen en kan ik hen ook niet vragen of verplichten om meer sport te gaan brengen, gesteld dat ik dat zou willen. Artikel 37 van het Mediadecreet stelt als axioma dat de vrijheid van meningsuiting gewaarborgd is voor de omroep. De overheid mag daar dus niet in ingrijpen. Bovendien zou het een inbreuk vormen op de journalistieke autonomie en de redactionele onafhankelijkheid van de verschillende nieuwsredacties.

Ik tracht nu een beeld te vormen van de mediabelangstelling voor de sporten waar u aan refereert. Ik wil meegeven wat er wel gebeurt en aangeven dat een en ander mogelijk genuanceerder is dan de vraag laat vermoeden. U weet dat we met de openbare omroep met een beheersovereenkomst werken. Daarin staat met betrekking tot dit onderwerp specifiek dat minstens twee aanbodsmerken

aandacht besteden aan ten minste dertig kleine sporten, naast voetbal en wielrennen. De VRT rapporteert daarover in haar jaarverslag.

In het jaarverslag van 2016 staat onder meer het volgende te lezen: "Om minder bekende sporten te promoten, voert VRT-Televisie een actief programmeringsbeleid. Wedstrijden van minder bekende sportdisciplines worden regelmatig gekoppeld aan populaire sportevenementen. Bijvoorbeeld: motorcross, handbal en atletiek krijgen aandacht voor of na een wielervedstrijd. Op die manier bereikt een "kleine sport" meer kijkers dan wanneer ze niet in combinatie met een populairdere sport uitgezonden zou worden. (...) Als er voldoende sportactualiteit was en de VRT beschikte over de betrokken uitzendrechten, dan zond Eén op zondagmiddag Sporza op Zondag uit."

Ik geef enkele cijfers. In Sportweekend ging het in 2016 over in totaal 49 verschillende sportdisciplines. Men doet het dan al een stuk beter dan de doelstellingen uit de beheersovereenkomst. Op Radio 1 kwamen meer dan 50 verschillende sporten aan bod. Sporza.be schonk aandacht aan een diversiteit van sporten – meer dan 50. Naast de klassieke sporttakken, zoals voetbal, wielrennen, atletiek, tennis en de traditionele zalsporten, was er ook aandacht voor onder andere zeilen, badminton, schaatsen, schermen, boksen en taekwondo. En men zou nog verder kunnen opsommen.

In 2017 werden verschillende wedstrijden van de Belgische hockeyploegen – mannen en vrouwen –, basketbalploegen – vrouwen –, volleybalploegen – mannen en vrouwen – en de Red Flames – vrouwenvoetbal – live uitgezonden op hun Europese kampioenschappen. Het EK basketbal mannen was een uitzondering en werd enkel gebracht met samenvattingen en nieuwsaandacht. De VRT heeft ook aandacht voor G-sport. Voor meer informatie daarover verwijst ik naar mijn antwoord op de schriftelijke vraag nummer 334 van de heer Lionel Bajart over de aandacht voor G-sport.

Wat Nina Derwael betreft – en we kunnen haar inderdaad alleen maar feliciteren met haar geweldige prestatie, die door het brede publiek misschien nog niet voldoende naar waarde wordt geschat – heeft Sporza diverse reportages met haar gedaan, namelijk een vijftal in totaal, dit jaar op televisie, zonder het WK zelf mee te rekenen. Sporza stuurde ook een eigen journalist met cameraploeg naar het WK gymnastiek. Die heeft dagelijks verlag uitgebracht. De VRT heeft haar beelden ook ter beschikking gesteld aan Medialaan.

Zo kom ik bij een belangrijke tweede speler in het medialandschap. VTM Nieuws Sport heeft in de nieuwsuitzendingen meermaals aandacht besteed aan de prestaties van Nina Derwael, zoals het verslag van de wedstrijden, reacties van Nina Derwael na haar prestatie via Skype en reactie van de familie.

VTM heeft me ook laten weten dat de kostprijs van beelden en de bijkomende technische kosten van deze sporten ook vaak zeer hoog zijn, iets wat de sportredactie van de VTM-nieuwsdienst al aangekaart heeft bij de sportfederaties. Internationale beelden van bijvoorbeeld zwemmen, turnen, atletiek, volleybal enzovoort kosten volgens VTM al gauw een veelvoud van beelden van bijvoorbeeld voetbal of bepaalde wielervedstrijden.

Maar VTM stelt wel duidelijk dat de journalistieke reflex primeert en zal primeren. Als er een wereldprestatie geleverd wordt door een van onze sporters, dan zal dit in het nieuws getoond worden en zal er geen rekening gehouden worden met de kost die hiermee gepaard gaat op zich.

De VRT alsook Medialaan doen dus inspanningen voor de minder populaire sporten.

Daarnaast wil ik toch – het oude adagium indachtig dat over geuren en smaken niet te twisten valt – er ook nog op wijzen dat wat voor de ene meer op tv zou

moeten komen, voor de andere dan weer een overdaad zal zijn. Over niets heeft men meer een mening dan over wat de Vlaming via zijn televisiescherm te zien krijgt, denk ik soms. Dat is ook te merken aan de mails en de brieven die dagelijks op mijn kabinet onder meer daarover binnenkomen.

De hefboom die Vlaanderen heeft om inhoudelijk te wegen op de prioriteiten van berichtgeving in het mediabeleid is, zoals ik al zei, de beheersovereenkomst met de VRT, en daar houdt het ook op. Ik heb daarnet de doelstelling rond de 'kleine sporten' vermeld. Men heeft die ook gehaald. Dat is een goede zaak.

De redactionele autonomie blijft wel degelijk heilig. De VRT moet haar rol kunnen spelen en moet er zijn voor alle Vlamingen, ook diegenen die niet geïnteresseerd zijn in sport of diegenen die alleen maar geïnteresseerd zijn in sport. Dat is een zeer moeilijk evenwicht, zoals we allemaal weten. Het komt de openbare omroep dus toe binnen de kruitlijnen van de beheersovereenkomst daar zelf invulling aan te geven.

Ik heb tot op heden nog geen overleg gehad met de collega-minister, bevoegd voor de sport, over wat u noemt "de eerlijker verdeling van mediabelangstelling", en dit omdat – en sorry als ik in herhaling val – de redactionele onafhankelijkheid en de grondwettelijke vrijheid van meningsuiting via de omroepen gewaarborgd is en moet blijven.

Ik heb dus geen enkel probleem met de vraag. Ze komt ook regelmatig terug. U hebt terecht over turnen en andere sporten gesproken. We hebben het hier al gehad over vrouwenwielrennen en dergelijke meer. Ik denk wel te kunnen aangeven, minstens voor de meetinstrumenten waar we bij de openbare omroep over beschikken, dat hoewel de grote aandacht voor de bekende sporten soms groter lijkt dan ze is – ze is ook niet klein, laten we daar niet flauw over doen –, er toch wel zeer gericht ingezet wordt op de aandacht voor kleinere, minder bekende sporten. Ik denk dat er op bepaalde vlakken een vooruitgang wordt geboekt, bijvoorbeeld het feit dat men nu vrouwensporten op een gewone, evidente manier mee in wedstrijdverband in beeld brengt, live, en niet met een kleine reportage achteraf, wat vijf of tien jaar geleden nog zeer courant was.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Ik wil de minister danken voor zijn antwoorden. Als ik zeg dat de impact van de media niet te onderschatten valt, dan trap ik een open deur in. Een eerlijke verdeling van mediabelangstelling voor sporten is niet alleen belangrijk op het vlak van gendergelijkheid, zoals u zelf hebt aangegeven, maar het is tegelijkertijd een zeer krachtige tool die we kunnen vormen tegen een sedentair leven bij kwetsbare doelgroepen. Zo hebben we in het verleden al gezien dat het succes van een kleinere sport en de daarmee gepaard gaande aandacht, bijvoorbeeld voor onze tennis- en atletiekmeisjes, ook heel vaak voor een enorme boost zorgt in het sportlandschap zelf en dat die sporttakken of die sportfederaties plots heel veel extra leden krijgen. Sterke rolmodellen zorgen nu eenmaal voor een verhoogde sportparticipatie, en dat is zeker bij jonge meisjes van cruciaal belang, een doelgroep die we nogal moeilijk bereiken op dat vlak.

Het doet me plezier om vast te stellen dat de VRT de voorbije jaren echt wel wat meer aandacht heeft geschonken, zelfs in primetime, aan vrouwelijke competities. Ook de Paralympics van vorig jaar waren op mediavlak absoluut een schot in de roos en een belangrijk duwtje in de rug voor de G-sport. Wat me opviel in verband met de kostprijs, is dat competities heel vaak kijkers naar het tv-scherm hebben getrokken, toch bij kleinere dingen. In die zin zijn die uitzendingen misschien zelfs nog rendabeler dan de mannencompetities die worden uitgezonden. Ik ben wel benieuwd naar de cijfers daaromtrent, maar die zal ik best schriftelijk opvragen.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Voorzitter, het is een interessante vraag. We hebben vorige week in deze commissie een redelijk pittige discussie gehad over gelijke verloning voor topprestaties tussen mannen en vrouwen. Maar die discussie gaat ook op voor gelijke verloning tussen de verschillende sportdisciplines. De vaststelling die we over de partijgrenzen heen maakten, was natuurlijk dat de inkomstenbron van het grootste belang is, en dat is gelinkt aan media-aandacht.

Ik ben wel verbaasd over de uitspraak van Medialaan als zouden die rechten voor internationale wedstrijden zo duur zijn, want het prijzengeld dat ze uitkeren staat dan niet in verhouding met de inkomsten die ze daaruit zouden krijgen.

We riskeren opnieuw in een discussie van de kip of het ei te komen: moet je iets uitzenden zodat het populair wordt of moet het eerst populair zijn voor je het uitzendt? In elk geval kunnen we allemaal samen vaststellen dat de VRT de laatste jaren stappen in de goede richting heeft gezet en dat er absoluut duidelijk meer aandacht is voor kleinere sporten en voor de vrouwencompetities van de populaire mannensporten. Laat ons op dat pad verder gaan en zien wat dat geeft.

De voorzitter: De heer Wynants heeft het woord.

Herman Wynants (N-VA): Ik wil eigenlijk niet definitief ingaan op die prijsverloning van de atleten. Ik wil alleen de opmerking geven: zoveel te meer uitzendingen er zijn, zoveel te meer moet je je sporters betalen. Maar daar gaat het niet over.

Ik wil de minister danken dat hij uitleg geeft over het jaarverslag van 2017 en ik hoop dat hij dat de volgende jaren zal blijven doen. Dan ben ik tevreden.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Mijnheer Poschet, ik denk dat u het terecht hebt gehad over de kip of het ei. Soms is het de kip en soms is het het ei.

Ik geef twee voorbeelden. Het succes van de hockeymannen en ook voor een stuk van de hockeyvrouwen is er wel degelijk gekomen na een interne voorbereiding van sportbeleid vanuit de federatie en daardoor is de mediabelangstelling verhoogd. Bij damesvoetbal – en daarmee wil ik niet zeggen dat de resultaten nog niet goed genoeg zijn – en bij dameswielrennen is er wel degelijk voor gekozen om ze meer in beeld te brengen waardoor de populariteit kan stijgen. Het hangt er een beetje vanaf, al naargelang de aanpak en het venster, waar het startpunt ligt.

Ik denk wel – en ik voel het toch ook in de zaal – dat we in een aantal zaken rond gendergelijkheid in het bijzonder en in kleinere sporten in het algemeen, vooruitgang boeken over de visibiliteit ervan. We zullen dat blijven opvolgen met de inderdaad eerder beperkte monitoring die we hebben en dat is de beheersovereenkomst van de openbare omroep. Ik ben er zeker van dat als de openbare omroep op een gegeven moment een aantal sporten waar dames in actief zijn zichtbaarder maakt, het ook een effect kan hebben in het bredere medialandschap. Zoals u weet, gaat het ook over mevrouw Courtois die niet alleen al experte was, maar voor het eerst ook wordt opgevoerd op andere platforms en dan wordt dat een evidentie. Er is toch een positief sneeuwbal effect vanuit onze beperkte doelstelling in de beheersovereenkomst te merken op een breder medialandschap, maar er gaan inderdaad vaak eerder jaren dan maanden overheen. Dat beseffen we.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Voorzitter, ik zal u en de collega's danken die Nina Derwael hebben geselecteerd. Ik zal, als ze het haalt, ook uw felicitaties overbrengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.